

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 25. februarija 1885.

Obseg: Odvodênje zemljišč. — Velika škoda kmetijstvu, za katero se pa nihče ne zmeni. (Dalje.) — Občni zbor c. kr. kmetijske družbe 28. dné januarija. (Konec.) — Kako se robida v gozdu zatara. — Odborova seja „Slovenske Matice“ dné 18. februarija. (Konec.) — Načrt poravnave zaradi podaljšanja koncesije za severno železnico. — Zamet v stepah. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Odvodênje zemljišč.**

Spisal V. Rohrmann, pristav deželne kranjske vinarske in sadjarske šole na Slapu.

Neprecenljive važnosti je naloga, kojo izvršuje voda v življenju rastlinstva, kajti rastline živna moč je v najtesnejši zvezi z vodo. Slednja je glavni pogoj obstanka, živjenja in rašče rastlin. Predočujmo si li dogodke v naši kulturni zemlji, ki se med raščo rastlin vršé, lahko si razložimo velevažni pomen vode za njih razvitek. Ne le, da služi voda neposredno v hrano rastlinsko, da služi v razkrojilo in topilo različnim, rastlini neobhodno potrebnim redilnim snovem in tako vzmoži koreninam njih vsrkanje, da prenaša vsrkane redilne snovi v posamne rastlinske dele ali organe, kjer se tvorijo iz njih novi rastlinski tvorci; posreduje voda tudi brezštevilne in najrazličnejše presnove, katere se godé neprenehoma v živeči rastlini.

Kakor je uže toraj voda res največja prijateljica poljedelca, zamore pa biti ona tudi jako škodljiva rastlinskemu življenju, če se nahaja v preobilni meri v zemlji. Je li toliko vode v zemlji, da jo slednja ne more popiti, marveč da zaseda voda vse vmesne prostore zemlje in se odtekati ne more, tako je ovirana rašča rastlin — večkrat celó nemožna. Preobilno mokroto zemljišč povzročuje deževna voda (zračne padavine ali izpodnebna moča sploh) ali pa podzemna voda, kadar dovelj hitro izhlapi ali odteči ne more. Najneugodnejšega vpliva je zastajoča voda za rastlinsko raščo posebno tam, kjer ista premaka zemljo do površja in se odtekati ne more vsled primanjkanja potrebnega padú ali neprodrljivosti zemlje. V vzvišani meri kaže se nam zopet ta škodljivi vpliv preobilne mokrote pri glini in sprstenini, ker posebnost teh prsti je, da so vzmožne, napiti se vode od spod na vzgor in slednjo tudi pridržati, kakor isto opazujemo pri gobi, sladoru ali papirji-srkači. Tegadel tudi nahajamo zvezne zemlje večinoma mokrotne.

Kako ne bi tudi kulturne rastline na premokrotnih zemljiščih slabo in revno vspevale, hirale, da večkrat poginile, ko nam daje raziskovanje tega toliko tehtnih razlogov! V zemljo, koja je obilno premočena, nimata ne zrak ne gorkota vstopa, ker njima ista

voda, katera polni vsa vmesna prostora zemlje, zabranjuje. Take zemlje so mrzle, voda prevaja toploto zemlji le jako težko in tegadel v mali meri; izhlapeča voda pa odvzame zopet jo obdajajoči zemlji velik del njene toplote in jo s tem ohladi — tem bolj, ker nastajajo na takih zemljiščih vedno vodene pare. Voda sama pa pospešuje izžarivanje toplote, kar veljá sosebno v hladnih nočéh: voda se s tem jako ohladi in mi opazujemo to večkrat, kakor vzrok mraza, kateri škoduje tolikanj rastlinam sosebno v spomladi.

Razpad zemlje, razkroj gnoja, kakor tudi razne kemične presnove v zemlji niso ne le ovirane vsled primanjkanja v to potrebnega zrakú in toplote, marveč njih proizvodi, njih konečni izdelki, ki bi morali biti prava in ugodna hrana rastlinam, so navadno škodljivi, da celó pravi strupi rastlinskemu življenju.

Le preznana istina je toraj, da je večja ali manjša plodonosnost kulturne zemlje odvisna od primerne množine mokrote ali vlažnosti in gotove množine toplote med raščo rastlin, kajti le kedar nahajate se ti v pravem razmerju v zemlji, nadejati se nam je dobrih žetev, ker vsaka rastlina istih za popolni svoj razvitek potrebuje.

Ozrimo se po naših kmetijah in oglejmo si njih zemljišča! Koliko zemlje še nahajamo, katera daje radi preobilne mokrote le majhne in slabe žetve — koliko zemlje pa, katera se dostokrat kar ne obdeluje, ker se ne dá primerno izkoristiti, marveč se vporabi za močvirne pašnike, obraščene z makom, kislimi travami in zelišči! Žalibog, da navedeno nahajamo tudi velikokrat v legah, v kojih bi se dala preobilna mokrota na najprostejši način lahko in brez posebnih stroškov odpeljati!

Skrb in zopet skrb nam mora biti toraj, povečati plodonosnost takih zemljišč in to s tem, da regulujemo razmerje mokrote z odstranitvijo preobilne vlažnosti. Kjer nam toraj voda v naša zemljišča v toliki množini dohaja, da premaka zemljo in v njej zastaja, skrbeti moramo za primerno odvodênje, to je, odpeljavo preobilne vode ne le iz žive plasti zemlje — iz plasti, katera rastlino vzredi, v kateri se razraščajó koreninice rastlin iskaje si potrebnega živeža, ampak tudi iz spodnje plasti, da se tu do sedaj mrtvo ležeče rudnine za rastlinorejo vporabijo in tem potom izkoristijo.

Čemu je namenjeno odvodênje, znano je na splošno našem kmetovalcu, vendar pa ni podrobneje jasno, zakaj in kako se naj voda iz premokrih zemljišč odpeljava. Neznani so mu toraj vzroki prekornega učinka odvodênja in istotak mu je neznana praktična izpeljava odvodênja, kajti zboljšanje plodovitosti zemljišč po odvodênji zapopadeno ni v enostranski odpravi vode, marveč le v pravem gospodovanji nad vodo, v pravi razdelbi in porabi vode!

V sledečih vrsticah stavl sem si nalogo, v kratkih potezah pojasniti prvo vprašanje, tikajoče se učinka in koristi odvodênja zemljišč.

(Dalje prihodnjič.)

Občni zbor c. k. kmetijske družbe

28. dne januarija 1885.

(Konec.)

Podružnica jeseniška predlaga: C. kr. kmetijska družba naj napravi v teku tega leta, najbolje meseca septembra, premiranje goveje živine v Kranjski gori.

Tajnik g. Pirc podpira ta predlog tem bolj, ker on vé, da posestnikom tu ne gré za visoka darila v denarji, ampak več za čast, kar je gotovo pomenljivo. Tajnik predlaga to zadevo v rešenje prepustiti glavnemu odboru. Predlog se sprejme.

V rešenje 5. točke obravnava: Volitev enega odbornika v centralni odbor namesto po §. 22 družbinih pravil izstopivšega, volil se je vnovič gospod Rajko Kastelic.

K 6. točki dnevnega reda: Priznanje častnih diplom za hvalevredne zasluge v poljedelstvu, predlaga tajnik g. Pirc v imé centralnega odbora od podružnic nasvetovane sledeče gospode, katerim zbor enoglasno priznanje izreče:

Ivan Lapajne, vodja meščanske šole na Krškem in Anton Ogulin v Rudolfovem, oba za odlično prizadevanje za regionalno razstavo v Krškem; dr. Jurij Sterbenc, župnik v Hrenovicah, Peter Kraigher, posestnik v Orehku, oba za pospeševanje sadjarstva; Alojzij Lavrenčič, posestnik v Postojini, za pospeševanje živinoreje in za vzgledno gnojišče; Ignacij Stefin, posestnik v Zalogu, za pospeševanje konje-reje; Alojzij Dekleva, posestnik v Postojini; Janez Sajovic, župnik v Slavini; Janez Dekleva, posestnik v Petelinah in Janez Sajovic, posestnik v Starivasi, vsi štirje za pospeševanje čebelarstva; Skender Ličan, posestnik in trgovec v Ilirski Bistrici, za pospeševanje sadjarstva in vinarstva in napredek v kmetijstvu, posebno v živinoreji; Janez Urbančič, posestnik v Trnovem, za umno sadjarstvo in vinarstvo; gosp. Knapp, vodja c. k. spodnje gimnazije v Kočevji, in Jožef Rancinger, posestnik glažute v Kočevji, za pridno sadjarstvo, in Matej Germ, učitelj v Adlešičah, za pospeševanje in poduk sadjarstva.

K 7. točki programa: Volitev častnih in dopisujočih družbinih udov, predlaga tajnik g. Pirc v imé občnega zbora imenovanje dopisujočim članom c. kr. kmetijske družbe gosp. Karola Rambuška, c. kr. stotnika i. sl., posestnika semenske postaje v Zborovu itd.

Gosp. Pirc na kratko navede zasluge omenjenega gospoda za c. k. kmetijsko družbo, na kar se predlog enoglasno sklene.

Po poročilu gosp. dr. viteza Bleiweis-Trsteniškega o družbini podkovski šoli (8. točka dnevnega reda) dá g. predsednik besedo članu gosp. c. k. prof. Linhardt u.

Gosp. prof. Linhardt razpravlja v daljšem govoru kmetijski poduk na kranjskih ljudskih šolah in govori o naših šolskih vrtih, ter stavi sledečo resolucijo: „Z ozirom na to, da je poduk o kmetijstvu v ljudskih šolah vspešen le takrat, kedar mu služijo dobro urejeni šolski vrti za podlago, je želja občnega zbora c. kr. kmetijske družbe, da se vse za ta nauk določene subvencije večinoma porablajo za napravo popolnem pripravnih šolskih vrtov po krajih za to posebno ugodnih.“ Ker pri stavljenji te resolucije občni zbor ni bil več sklepčen, izroči se resolucija centralnemu odboru v daljno porabo.

H koncu zborovanja poročal je gosp. deželni predsednik baron Winkler o novi postavi, kojo meni vlada predložiti deželnemu zboru ter omenja, da je ta postava v najožji zvezi z novo občinsko postavo.

Ob 1. uri zaključí gosp. predsednik zborovanje.

Kako se robida v gozdu zatara.

Marsikateri posestnik kupil je teško 1000 ali še več smrekic in nasadil goljavo v gozdu. Meseca avgusta šel je v gozd, da bi se prepričal, s kakim vspehom je sadil. Na svoje veliko začudenje najde celi gozdni delež z robido zaraščen, smrekice moral je iskati med goščo robide, pa jih je le malo našel, ker so še v gostem robidovji zadušile.

Kmetič jame premišljevat, na kak način bi zatrl robido in sklene, koj v spomladi izkopati ta škodljivi gozdni plevel.

In res v spomladi koplje več dni in izkoplje vso robido. Ko pozneje delo bolj natanko pregleduje, zapazi, dá je zraven robide tudi veliko mladih drevesec izkopal. Sčisteni prostor zasadi v drugič s smrekovimi sadikami. V jeseni zopet pogleda in vidi, da je nekoliko manj robide, vendar še veliko preveč, da bi mogle vsajene smrekice vspešno rasti.

Premišljuje in spozna, da robide na ta način ne bode mogoče zatreti, kajti on ima peščeno ilovnato njivo, katera je bila uže tolikokrat preorana, a robida se ni zatrla.

Po naključji pride gozdar k njemu. Kmet mu po-toži zlo o robidi. Vešči gozdar mu nasvetuje: „Porežite konec julija ali začetek avgusta stebelca robidi prav pri tleh in videli boste, da je bode drugo leto komaj še eno četrtno ostalo, kar jo je zdaj. Ako potem še to porežete, ne bode več rastla.“

Kmetovalec je poslušal gozdarja in storil, kakor mu je svetoval. Prec drugo leto meseca avgusta gre v gozd in poreže robibo.

Zlesenena stebelca dene na kupe, pride po-nje z vozom in reče ženi, naj, ko bode pekla kruh, z robidovimi šibicami zakuri. Žena ga uboga in še prav dobro se ji zdi, ker robidin les tako svitlo gori.

Vsadi kruh. Ko je pečen, zapazi nenavadno pri-jeten duh na kruhu. Ugiblje, od kod bi moral ta duh priti in spozna, da je nenavaden kruhov duh od robidnega lesa, s katerim je gromado kurila.

In tudi v gozdu se je nasvet gozdarjev dobro obnesel, kajti, ko je kmetič v drugo robido porezal, ni rastla več in danes je celi prostor lepo s smrekami zasajen, katere čvrsto rastejo. Lejte no, če bi ne bil gozdarja poslušal in še kopal robido, pokončal bi bil veliko rastečega mladega drevja, lesa bi ne bil mogel za kurjavo porabiti in robide ne zatreti.

Dobro, da sem poslušal gozdarja!

P.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 4. marca 1885.

Obseg: Razglas. — So li dvojčki za pleme? — Odvodênje zemljišč. (Dalje in konec.) — Vprašanja in odgovori. — Kako nam je sadno drevje na stalnem mestu pravilno oskrbovati? (Dalje.) — Postava o dovoljenji zgradbe lokalne železnice iz Ljubljane v Kamenik. — Slovensko slovstvo. — Poziv slovenskim pisateljem. — Načrt poravnave zarad podaljšanja koncesije za severno železnico. (Konec.) — Zamet v stepah. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Ruski lan**

je došel, kdor si ga je naročil, naj pride hitro po-nj v pisarno c. k. kmetijske družbe. — Cena mu je letos 14 gold. 32 kr. za hektoliter ali pa 4 gold. 40 kr. za stari mernik.

Razglas.

Na poskuševalnem vrtu c. kr. kmetijske družbe na spodnjih Poljanah v Ljubljani je na prodaj semenski krompir sledečih sort: Zborovski krompir, Oneida, Early Rose (zgodnji rožnik), Late Rose (pozni rožnik), beli rožnik, King of the Earlies (najzgodnejši krompir), Snow Flake, Paterson, Ribniški krompir, Kifelčar, Citavski, Magnum bonum, Sago črni.

Cena krompirju je 4 kr. za kilogram, ter naj se kupci oglašajo pri oskrbniku poskuševalnega vrta c. k. kmetijske družbe na spodnjih Poljanah v Ljubljani.

Glavni odbor c. k. kmetijske družbe.

Razglas.

Podpisani odbor daje gospodarjem ljubljanske okolice na znanje, da si zamorejo svoje žitno seme očistiti na družbinem žitočistilnem stroju (trièr), ki jim je na razpolaganje proti odškodnini desetih krajcarjev za hektoliter na vrtu c. k. kmetijske družbe na spodnjih Poljanah v Ljubljani. Oglase sprejema oskrbnik imenovanega vrta.

Glavni odbor c. k. kmetijske družbe.

So li dvojčki za pleme?

Pod tem naslovom prijavi smo v 5. številki letošnjih „Novic“ članek, v katerem smo pisali, da bi bilo dobro, skušnje v tej reči nabirati in objaviti, da se vedó ljudje po njih ravnati. Dobili smo o tem predmetu dva dopisa, katera tu objavljamo.

Prečastiti gospod župnik Jakob Mrak iz Železnikov nam piše:

„V Vašem listu se po izrekih nekaterih izvedencev kmetovalcem odsvetuje, dvojčke za pleme puščati, kakor da bi ne bili za pleme sposobni. To se večinoma gotovo ne more trditi. Jaz sem dvojčke doma za pleme pustil; obe sta se še ne poldrugo leto stari pojali, lepa teleta vrgli in ste še zdaj dobri mlekarici, imate po 8 bokalov mleka na dan; enako ste dobri telici tudi dvojčki, ki sem ju sosedu prodal, ste šli zgodaj po plemenu in gospodar je ž njima zadovoljen in upam, da se bosti po materi vrgli ter dobri mlekarici postali. Toliko iz moje majhne skušnje v pojasnjenje.“

Gospod Janez Korče, živinorejec v Hotederšici, nam ravno o tej zadevi sledeče javlja:

„V Vašem cenjenem listu sem bral vprašanje, so li dvojčki za pleme? Naj Vam jaz na to vprašanje naslednji resnični dogodek naznamim: Jaz sem pred 6 leti kupil lepo kravo s teletom, ki je bila v Rovtah izrejena. Krava je imela potem skozi štiri leta vsako leto dvojčke, in sicer prvo leto junčka in telico, druga tri leta pa je imela same telice. Jaz sem redil vseh osem dvojčekov. Prva telica se ni hotela pojati, toraj sem jo moral dati mesarju, bila je jako velika in dobro rejena. Drugi dve telici pa ste se obe na en dan gonili ter ste potem tudi samo en dan narazen teletili, in sicer pravilno po enega teleta. Ravno tako gredó tudi vse druge prav lepo po plemenu, tako da ne zapazim nobene napake na njih.“

Jaz sem se toraj prepričal, da so dvojčki ravno tako dobri za pleme, kakor druge telice.

Ako Vam je drago, Vas toraj prosim, da ta resnični dogodek v Vašem cenjenem listu objaviti blagovolite itd.“

Odvodênje zemljišč.

Spisal V. Rohrmann, pristav deželne kranjske vinarske in sadjarske šole na Slapu.

(Dalje in konec.)

Zemlja, katero smo vsled odvodênja oprostili preobilne mokrote, zboljša se zdatno v svojih fizičnih in kemičnih lastnostih. Vstop zraku v zemljo je zljajšan; zemlja se tako rekoč prezrači, kajti vmesne prostore

zemlje, koje je do sedaj polnila voda, zasede zrak. Le-ta pak učini višjo in enakomerno toploto v zemlji.

Razpad zemlje in razkroj gnoja vrši se živahno in z ugodnimi izdelki. Med tem, ko je razkroj v zastajoči vodi prouzročil gnijenje rastlinskih korenin in provedel take snovi v hrano kulturnim rastlinam, katere so njim bile pravi strup, plevelu in njega razširjevanji pak najugodnejši; je sedaj po razkroju nastala hrana prava in popolna. Ker je razkroj tudi živahnejši, tak se hrana rastlinska ali rastlino-redilne snovi hitreje razkrivajo t. j. hitreje užitne postajajo. Sostavni deli zemlje (večinoma rudninski), kateri so dosedaj v spodnji plasti, ker nedosegljivi zraku in njegovemu učinku neporabljeni ležali, vporabijo se sedaj deloma v stališče, deloma za vzrejališče rastlin.

Izvodeničena zemljišča hranijo o času suše daljši čas vlažnost, kakor ista, kojim se vode v preobili meri pušča. Vzrok tej prikazni je, da mokra in zvezna zemlja izhlapi skoraj še enkrat tako hitro, kakor rahlja zemlja. Zvezna in mokra zemlja postane pa ravno rahljejša, ako smo ji odpeljali preobilno mokroto; tegadel, ker zaseda iste prostore, katere je polnila voda, sedaj zrak in živahni obtek slednjega zemljo rahlja. Ker se izvodeničena zemljišča — zraven možnega globokejšega obdelovanja — uže pri navadnem izdatno rahljajo, je razložljivo, da se rahljejši postala zemlja od spod na vzgor počasneji vodê napije, kakor zvezna zemlja in slednja toraj hitreje izhlapi. Istinitost, da se v času vročega poletja izvodeničena zemljišča manj izsušijo, je čisto naravna. O tem zanimivem procesu izhlapenja prepričamo se lahko praktično. Zagrebemo si li v vročih poletnih dnevih ravnokar zgotoveno glinasto opeko na pol v zemljo zraven kake frišne krtine, opazimo čez nekaj dni, da je opeka uže strdela in suha, med tem, ko si krtina v nje spodnji plasti še vlažnost hrani. Temu posledica je tudi razlog, zakaj rastline o času suše na rahlji, na pr. peščeni zemlji počasneje zvenejo, se manj hitro sušijo, kakor na mokrotni zvezni glinasti zemlji. In res je, da škoduje dolgo trajajoča suša v poletnem času več v pokrajinah, kjer je zemlja zvezna in težka, kakor v onih, kjer je zemlja rahlja.

Izvodeničena zemlja izkoristi si dobrodelni vpliv deževne vode. Zemlji, koja trpi radi preobilne mokrote ne hasne deževna voda skoraj, da celó nič, kajti slednja deloma premoči zemljo le v jako mali množini in v nezadostno globokost — ostane toraj površno v zemlji in izhlapi kmalo, kar zdatno ohladi zemljo; deloma pa se padla deževna voda zgubi, ker s površja odteče in ne učinkuje inace, kakor da zemljo spira.

Nasprotno pa je prekoristnega učinka deževna voda v zemlji, katero smo oprostili preobilne moče, to je, zastajoče vode. Tako zemljo sedaj dobro premoči deževna voda, se hitro razdeli v njej in pride tudi najglobokosežnejim koreninam na korist, katerim v zemlji dovaža hrano, zrak in toploto.

Odvodênje naredi vsled omenjenega znotranje plasti zemlje o času poletja v veliko shrambo za vlažnost, katera je tem večje vrednosti, ker ima deževna voda veliko zraku v sebi. Ta shramba je, katera služi v regulovanje vlažnosti in toplote v zemlji in katera je očevidno tembolj delavna in koristonosna, čem globokejša — do gotove mere — je, čem globokeji so jarki, po katerih odpeljuje se voda.

Nedvomno ogladimo si z odvodênjem zemljišč tudi pot za globokejšo obdelovanje zemlje. Znano nam je, da zvezna, mokra zemlja je v spodnji plasti do cela nesposobna, neugodna za vzrejališče kulturnih rastlin; slednjim odkazano je le životariti v površni plasti zemlje. Je li pa v spodnji plasti vsled odvodênja nastala primerna stopinja vlažnosti in rahljosti, zamore

li isto zrak in toplota prešinjati, tak je postala ugodna iz razlogov uže zgoraj omenjenjenih za vzrejališče rastlin in tegadel je izvodeničena zemlja sposobna za globokejšo obdelovanje. Le s tem pa si zopet nam na neprecenljivo korist pridobimo prostornejšo, globokosežno plast plodonosne zemlje. Koreninice rastlin razraščajo se neovirano, krepko v globoko zrahljani zemlji iskaje si živeža, kojega jim sedaj dajeta v polni meri zrak in voda, deloma pa istega pripravljata s toploto vred iz mineralnih sostavin zemlje in organskih tvarin. Zdatno zboljšamo si toraj rodovitnost zemljišč, ako njih odvodênje zvežemo z globokejšim obdelovanjem; le tedaj pričakovati zamoremo najboljšega vspeha, največje koristi. Tako ravnanje je vdomačeno povsod na naprednih kmetijah in tako koristonosno, da se odvodênje brez globokejšega obdelovanja takih zemljišč, sosebno na težki in zvezni zemlji, niti misliti ne more pri umnem kmetovalcu.

Navedeno zboljšanje fizičnih in kemičnih lastnosti zemlje pa pouzroči boljše vspevanje rastlin — boljše in večje pridelke. Vse globoko ukoreničene rastline, kakor detelje itd. razvijale se bodo na izvodeničeni in globoko zrahljani zemlji krepko, ker preskrbele se bodo kakor tudi plitvo ukoreničene rastline lažje z ugodno hrano. Enako krepkemu razraščanju korenin razvijale se bodo tudi rastline nad zemljo, kajti vsteblike se bodo čvrsto in s tem lahko zamorile toliko kradljivi in sitni plevel, kateri se je prej tako širil pod ugodnimi vplivi preobilne mokrote. Žitna slama bode boljša in lepša, dajala bode boljšo pičo in stavila se lažje v bran dežju in vetru. Dozorenje rastlin bode enakomerno, ker sti toplota in vlažnost enakomerno v pravi meri v zemlji razdeljeni. Klasje dajalo bode več zrna, a zrno samo pa bode polno in težko. Krompir, naša glavna okopovalna rastlina, daje posebno dobre in velike pridelke na izvodeničeni zemlji; on bode bolj močnat in manj boleznij podvržen, ker znano je, da pospešuje gujilobo preobilna mokrota. Na izvodeničenih travnikih pa se bode zgubil mah, poginile kisle trave in druga škodljiva zelišča, katera so bila pravi plevel travnikom. Krepko razraščati se bodo začele in gospodovati zopet sladke trave in dobra zelišča. Košnja bode bolj zgodnja, gledé množine in jakosti sena veliko boljša.

Letni pridelki postanejo toraj večji in boljši — zemlja dajati začne kmetovalcu večji užitek. Pomisliti je se ve da slednjemu tudi, da zemlja sčasom tegadel hitreje opeša, ako jo umno ne podpira v plodonosnosti. Skrb mora biti umnemu kmetovalcu toraj ta, da si ohrani pridobljeno stopinjo večje plodonosnosti zemlje s tem, da slednjo pozneje bolj gnoji. Večja plodonosnost zemlje vporabiti se pa mora tegadel v pravem razmerji za pridelovanje krmskih rastlin na polji in živinorejo, katera nam daje potrebnega gnoja; le se slednjim povrniti zamoremo zemlji to, za kar smo jo opešali. Le na ta način zamoremo si hraniti večjo plodonosnost zemljišč, pa doseči tudi pri umno urejenem gospodarstvu rastoče, leto za letom bogatejše žetve.

Zraven naštetih koristi v zboljšanju in povekšanju letnih pridelkov je tudi ta, da se stroški obdelovanja na izvodeničenih zemljiščih znižajo, a delo samo boljše izvršuje. Orje se lažje in globokeje, učinek brane je enakomeren in izdaten — sploh se dela z vsem poljskim orodjem bolj enakomerno, lahko in naredi se v istem času več.

Istotak je velevažno, da kmetovalec ni tako odvisen pri obdelovanji od vremenskih vplivov. Le predbro nam je znano, da je kmetovalec na mokrih zemljiščih žalibog večkrat prisiljen vsled neugodnega vremena sejati mesto ozimnega, jaro žito. Kolikokrat se

pa tudi na škodo večjega pridelka zakasni celó po več tednov s spomladansko setvijo!

Vzemimo še to korist v poštev, da si s tem odstranimo lahko ozke kraje, t. j., zavržemo oranje na ozke kraje, katero je bilo do sedaj splošno na takih zemljiščih v navadi. Da pri slednjem ostaja velik del površja dotičnega zemljišča prazen in ni plodunosen, kakor tudi, da nam ni v korist v drugih ozirih, objavil sem uže v „Novicah“ o svojem času.

S temi vrsticami skušal sem dokazati velekoristni učinek odvodênja na premokrih zemljiščih. Ne prezirajmo ga! Marveč skušajmo i mi na ta način povečšati plodonosnost zemljišč, koja se do sedaj niso dala primerno izkoristiti radi preobilne mokrote.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 5. Je li kako gotovo sredstvo za svinje, da se ne gonijo (bukajo), ne da bi se dajale rezat in mučit neveščim skopitarjem? Navadno ti ljudje svojo delo nepopolno opravijo, tako sicer, da se svinja vse eno buka, če se pa k merjascu pripusti, se vendar ne obreji. Zgodi se tudi, da skopitar pri tej operaciji črevo k mreni prišije, da svinja potem hira in pogine. S povoljnim rešenjem tega vprašanja boste mnogim kmetovalcem jako vstregli. (A. Ž. v Loz.)

Odgovor. Sredstva, katero bi nadomestovalo rezanje, nimamo. Ker se toraj rezanja ni moč izogniti, je dolžnost kmetovalčeva, se o tej operaciji dobro podučiti, da zamore vsaj skopitarja pri delu nadzorovati. Dobro se je tudi s skopitarjem tako pogoditi, da dobi večje plačilo kot navadno, a še le po preteku gotovega časa, če se je operacija dobro obnesla. Homeopati priporočajo v živinozdravništvu za sredstvo proti pojatvi *Aurum muriaticum* (klorovo zlato).

Vprašanje 6. Zmrznil mi je sod jabolčnega kisa. Kis je postal vsled tega grenek, da skoraj ni za rabo. Ker mi ni nijedno sredstvo znano, da očistim svoj kis, prosim uredništvo, da mi blagovoli naznaniti, če je mogoče na kak način mojemu kisu prejšnjo ceno povrniti. (Tr. K. v Žabnici.)

Odgovor. Jabolčni kakor hruševi kis ni nič kaj stanovit in v svoji starosti postane prvi kakor drugi prej ali pozneje grenek. Če ni Vaš kis uže pregrenek, popraviti ga boste zamogli, ako ga filtrirate, tako-le: Ker je gotovo, da za filtriranje nimate aparata, treba je, da si vso pripravo sami naredite. Vzemite lonec, kakor je za cvetice, ki ima namreč na dnu luknjo; v lonec dajte tanko in gosto platneno ruto, če hočete dvakrat skup zloženo. Ruta mora biti toliko velika, da se dá čez rob lonca pregniti in z obvezo zunaj lonca pritrditi. V tak, s platnom znotraj prevlečeni lonec nasuje se kakih 5 do 10 centimetrov na debelo, v moko stolčenega kovaškega oglja.

Skozi to oglje pustite kis počasi teči, ter ga vlivajte v sodček, ki je dobro izpran. Prav boste storili, ako ta sodček dobro zažveplate, to je, kos žvepla v njem sožgete. Ako imate veliko kisa, morate najmanj za vsak hektoliter oglje premeniti.

Vprašanje 7. Blagovolite naznaniti, kje bi se dobilo seme „gadovega korena“ (*Spergula arvensis*) (L., učitelj v G.)

Odgovor. Željeno seme dobiste pri „Gräfllich H. Attems'sche Samenkultur-Station in St. Peter bei Graz.“ Kilogram tega semena stane 40 krajc., oziroma 35 kr. Prva cena velja za seme prve vrste, druga za seme srednje vrste. Ako naročite več kilogramov ob enem, zaračuni Vam omenjena tvrdka metrični cent po 30 gld. oziroma 26 gld. Priporočamo

Vam naročiti vedno semena prve vrste, ker nekoliko večja cena se dobro poplača z boljšim vspehom.

Vprašanje 8. Naznanite nam kak pripomoček zoper mravljinice, kateri nam delajo pri sadnem drevju mnogo škode. (J. K. v H.)

Odgovor. Najboljše sredstvo zoper mravljinice je namazanje debela s katranom (terom), in sicer precej blizo tla kacic 10 cm. na široko. Priporočajo tudi za preganjanje mravljincev polivanje mravljišč s tobakovo ali scalno vodo. Tudi smrad gnjilih rib, koje se v zemljo zakopljejo, mravljinice menda prepodi.

Kako nam je sadno drevje na stalnem mestu pravilno oskrbovati?

Spisal M. Rant.

(Dalje.)

Idimo za korak dalje. Prevažno opravilo v sadjarstvu je pravilno in pravočasno gnojenje sadnemu drevju. A to prevažno sadjarsko delo se pa tudi še v dandanašnjem naprednem času med domačimi sadjarji gledé prave vrednosti ne le prav nič ne ceni, nego se sploh popolno prezira, ter grdo zanemarja in totalno opušča. Da, tudi celó na take modrijane sem med domačimi sadjerejci uže večkrat naletel, kateri so mi z vso gotovostjo trdili, da je sadnemu drevju gnojiti celó škodljivo in nepotrebno delo, ker se s tem le čas trati in gnoj, kateri bi se lahko bolje ukoristil, brez vse hasni zametuje. Taki nazori izvirajo pa edino in le od tod, da se je tu in tam kedaj poskušalo sadnemu drevju z nepravimi tvarinami gnojiti, se gnojitev sama poleg tega tudi še nepravilno izvedla, kar vse skupaj za sadno drevje tudi brez slabih nasledkov ostati moglo ni.

Tako napačno gnojenje sadnemu drevju bilo bi na priliko sledeče: a) Ako se sadnemu drevju gnoji s popolno surovo, nepodelano, neprevreto in nestanjšano gnojnico. Taka gnojnica sama na sebi ni še za drevesni živež ali hrano godna in pripravna, ker njene gnojilne (še ne prevrete) snovi v sebi še mnogo razjedljivih tvarin obsegajo in hranijo, kakoršnih nježne drevesne korenice nikakor brez slabih nasledkov piti in váse srkati ne morejo. Surova in nepodelana gnojnica je uže marsikako sadno drevesce in tudi drevó pod zló pripravila. b) Po nekod bila je (in je tudi še dandanašnji) navada, da so se trupla poginelih domačih živali pod sadno drevje pokopavala. Surova mrhovina pa, ko začne gnjiti in razpadati, moré drevesnim koreninam, ob katerih se nahaja, zeló škodljiva in osodepolna biti in postati. Vse drugače bilo bi pa, ako se taka mrtva živalska trupla, katera nesó po kaki kugi nastala, v male kosce razsekajo, se potem surova ali pa še bolje prekuhana z vsem skupaj v kompostni kup pomešajo, v katerem se v posledici v pravo in tečno ter močno gnojilo spremené in pretvorijo. Nepravilnost pa nikjer na pravem mestu ni, toraj tudi pri gnojenji zemlje okolo sadnega drevja — ne.

Da pa sadno drevje primerno gnojitev, katera mora biti vselej o pravem času in pa pravilno izvršena, z obilnejšo rodovitnostjo okusnejšega, boljšega in lepšega sadja hvaležno povračuje, vé vsak napredni in racionalni sadjerejec iz lastnih skušenj. Koristne in blagodejne nasledke pravilne gnojitve sadnemu drevju nam brezbrojne skušnje in dejanski vspehi (kakoršne so in jih napredni sadjarji točno izvajajo) v toliki meri potrjujejo, da bi bilo odveč na tem mestu še dalje o tem govoriti.

(Dalje prih.)